

La vida familiar, camí de santedat

Estudi de Francisco Gil Hellín,
Secretari del Pontifici Consell
per a la Família, publicat a
"Romana" nº 20 (1995).

30/01/2017

En afrontar el tema de la santedat dels esposos, de la santedat en la vida de la família, o de la santedat en la vida conjugal, es fa palès, necessàriament, el principi configurador de tota família, que cal que sigui santificat: el pacte d'aliança conjugal entre els esposos.

«La vocació universal a la santedat es dirigeix també als cònjuges i als pares cristians: per a ells ha estat especificada pel sagrament celebrat i traduïda en les realitats pròpies de l'existència conjugal i familiar» [1].

En efecte, no es pot parlar de santedat cristiana a la vida de família sense viure segons l'Esperit de Crist la realitat que la constitueix i les exigències que porta amb si. En altres paraules, no es pot construir la santedat dels membres de la família —en primer lloc, la dels esposos— sense viure la veritat continguda en l'ésser família i, per tant, en el pacte o aliança en què es fonamenta.

Les tasques essencials que configuren la vida familiar són ja presents en el pacte conjugal. Els elements primordials d'aquesta aliança són les coordenades fonamentals de la vida familiar. La vocació cristiana exigeix viure

segons l'Esperit de Crist aquesta realitat natural inherent a la Creació, configurada per als cristians pel Misteri Pasqual. **«La inauguració de la plenitud dels temps (cfr. Gal 4, 4), el moment escollit per Déu per manifestar enterament el seu amor als homes, donant-nos el seu propi Fill (...) s'acompleix enmig de les circumstàncies més normals i ordinàries: una dona que dona a llum, una família, una casa. L'Omnipotència divina, l'esplendor de Déu, passen a través de les coses humanes, s'uneixen a tot el que és humà» [2].**

Es pot parlar, per tant, d'un **materialisme cristià**[3] que viu, en l'esperit del do pasqual, la realitat concreta de la comunió entre l'home i la dona, sortida de les mans de Déu Creador. Oposant-se a tota mena d'espiritualisme, la santedat cristiana d'aquells que han estat cridats al matrimoni requereix, sobretot, viure

la realitat de ser «*una sola carn*» (Gn 2, 24). Això certament no en un sentit reductiu, sinó d'acord amb tota la riquesa que implica aquesta expressió bíblica en l'àmbit de la comunió interpersonal.

En això consisteix la tasca fonamental d'aquesta vocació cristiana, de la qual el beat Josepmaria Escrivà en va ser pioner amb la seva predicació [4] als anys trenta. És una manera específica de viure aquesta crida universal a la santedat enmig del món, pròpia dels fidels laics. A més de la seva incansable predicació, el beat Josepmaria va contribuir al fet que en la vida de l'Església es fes realitat aquesta crida a santificar-se en el matrimoni i en la família per mitjà de tants milers de parelles que intenten encarnar-ho a les seves vides, responent així a la pròpia vocació de fills de Déu a l'Opus Dei. La majoria dels membres de l'Opus

Dei —com declarava el seu fundador — «*viuen en l'estat matrimonial i, per a ells, l'amor humà i els deures conjugals són part de la vocació divina*» [5].

Els deures fonamentals de la vida conjugal

Els deures primordials i essencials de la vida familiar estan determinats per l'ésser mateix del matrimoni, sobre el qual s'assenta la família. La família no pot sorgir sense referir-se al lliurament conjugal de l'home i la dona; tampoc aquesta no podria existir al marge de la exigència intrínseca de transmetre la vida, procrear i educar noves vides.

Comunió de persones i servei a la vida són els valors essencials i interdependents propis de la família. Com es pot veure, es tracta de les mateixes lleis estructurals del matrimoni. El pacte matrimonial no existiria sense la comunió conjugal,

fruit del lliurament recíproc; però tampoc sense la connatural orientació a transmetre la vida i educar els fills.

Ho confirma la connexió existent entre la segona i la tercera part de l'Exhortació pastoral *Familiaris consortio*. La part específica i central del document, és a dir la tercera, comença amb el conegut imperatiu: «Família, sigues el que ets!» [6] ; s'hi desenvolupen els dos aspectes constitutius essencials de la missió de la família: comunitat de persones (cap. I) i servei a la vida (cap. II). Precedentment, la segona part, fonament de la tercera, relativa als deures familiars, està dedicada al disseny de Déu sobre el matrimoni i la família.

El manament «Família, sigues el que ets!» enfonsa les arrels en l'ésser mateix del matrimoni, el qual es manifesta en les lleis que estructuren

la família. La riquesa continguda en la llavor del matrimoni es desenvolupa amb tota la força i potència en la vida familiar, confirmant cada dia la validesa i el disseny d'aquest germen inicial.

El valor de la família es funda originàriament sobre la qualitat del lliurament recíproc dels esposos. És el bé fonamental de la cèl·lula bàsica de la societat. La societat s'estructura segons vincles humans que situen les persones en relacions de solidaritat, interdependència i servei. Entre aquests llaços, el matrimoni posseeix una prioritat constitutiva. Mentre és possible prescindir, en major o menor mesura, d'altres relacions socials, aquesta és substantiva i essencial, i condiciona la qualitat global d'una societat. Com recorda la *Gaudium et spes*, la unió de l'home i la dona «constitueix la primera forma de comunió de persones» [7] .

El llibre del Gènesi expressa aquest concepte d'una manera admirable, en concloure la presentació a l'home de la dona acabada de crear afirmant: *«Per això l'home deixa el pare i la mare per unir-se a la seva dona, i des d'aquest moment formen una sola carn»* (Gn 2, 24). Tot i ser tan fort el nexa dels fills amb els pares des del punt de vista biològic —físic respecte de la mare—, de fet no és aquesta la unió més poderosa que existeix en la societat humana. Hi ha una altra que, partint d'éssers diversos pel sexe i la sang, crea una fusió natural tan forta que la seva desintegració és parangonable al desmembrament d'un cos viu [8]. El lliurament conjugal uneix i fon els esposos en una manera tal que arriben a ser «una sola carn».

«Quan l'home i la dona, en el matrimoni, es lliuren i es reben recíprocament en la unitat "d'una sola carn", la lògica del lliurament

sincer entra en les seves vides» [9]. La maduresa i la riquesa humana d'un i altre dels components de la parella es reflecteix necessàriament en el resultat d'aquesta "*una caro*".

Tot això determina que l'ideal de la família que es vol constituir hagi d'influir des de l'elecció recíproca dels promesos i en tot el procés formatiu del període preparatori. En efecte, com diu sant Joan Pau II a la Carta a les famílies, «la unió conjugal —significada en l'expressió bíblica *en una sola carn*— només pot ser compresa i explicada plenament recurrent als valors de la "persona" i del "lliurament"» [10]. En aquest procés de coneixement i compenetració hi ha aspectes determinants per a la futura família. En alguns d'ells no podrà transigir i caldrà reparar les llacunes de cada pretendent. D'altra forma, els problemes es posterguen però no es resolen, i tornaran a aparèixer de

seguida, amb menors possibilitats de solucionar-los adequadament.

La donació mútua, per tant, col·locada a la base de la "*una caro*" dels esposos, ha d'inspirar la recíproca relació a tota la vida conjugal, i ha de penetrar i configurar tota la vida familiar. Per exemple, les relacions paterno-filials i materno-filials tenen les arrels en la donació al cònjuge. La paternitat i la maternitat no tan sols no lesionen la mútua entrega dels cònjuges sinó que l'enriqueixen, constituint-ne l'optimització més coherent.

En efecte, la qualitat de la donació recíproca potencia i fa idonis per a una paternitat i una maternitat generoses i plenes de contingut. La procreació i l'educació dels fills madura i es conrea amb el genuí lliurament esponsal. La tendència a excloure els fills de l'horitzó de la donació de si mateixos o a limitar-los

de manera injustificada i impròpia manifesta la immaduresa del lliurament i la intensitat de l'egoisme que la paralitza. En aquesta mateixa mesura priva el lliurament personal al marit i a la muller de la intrínseca referència entre si com a pare o com a mare dels fills.

Ja que el donar-se dels esposos és conjugal, la transmissió de la vida i allò que comporta la formació d'aquests repercuteix naturalment en la vida matrimonial. L'íntima relació de la muller i el marit, el descobriment de la maternitat i la paternitat, el creixement i l'educació dels fills, tradueixen en experiència existencial el bé prèviament contingut en el matrimoni. La comunió de persones iniciada amb una referència directa entre marit i muller, creix ara i es dilata per la força d'una llei inscrita en el seu ésser, transmetent i formant la "imatge de Déu" en els descendents.

El servei a la vida no és quelcom afegit a la família, sinó un dels elements constitutius, ja que el do dels esposos té com a fi, per la seva mateixa estructura natural, la cura de la vida. Quan aquesta força orientativa es desordena i perverteix, el mateix egoisme conjugal infecta i, en ocasions, desnaturalitza la donació mútua dels esposos.

La mentalitat anticonceptiva, encara que no arribi l'exclusió absoluta dels fills, perjudica la qualitat del lliurament conjugal en moltes famílies. Moltes desventures conjugals, que acaben davant del jutge intentant obtenir la declaració de nul·litat o desemboquen en un divorci civil, troben l'origen en un lliurament que exclouïa la transmissió de la vida, o almenys la diferia sense motius seriosos. Alguns potser arribaven a pensar que enfortien d'aquesta manera l'amor conjugal. Però la realitat és que ni la

procreació prèvia al matrimoni afavoreix la qualitat de la donació mútua, ni aquesta creix ni millora tancant-se al servei de la vida. En ambdós casos, hom contradiu l'amor conjugal.

Tal lliurament posseeix algunes lleis intrínseques; i creix i es desenvolupa d'acord amb elles. Si no fos així, malgrat allò aparent a primera vista, llangueix i pot arribar a morir a causa dels continus actes que en contradiuen el dinamisme natural. «Tota la vida del matrimoni és lliurament, però això es fa singularment evident quan els esposos, oferint-se recíprocament en l'amor, realitzen aquell encontre que fa dels dos "una sola carn" (*Gn 2, 24*)» [11].

L'amor conjugal, ànima de la vida familiar.

L'amor conjugal anima i vivifica la vida de família. Aquest dinamisme

coherent, que fa viure els esposos en l'alegria de la mútua donació, informa tots els llaços familiars amb el joiós esperit del lliurament. D'aquí que l'amor conjugal faci que les relacions entre els pares i els fills estiguin animades per l'esperit de lliurament dels esposos, el qual s'estén i difon a tots els membres de la família. La solidesa o fragilitat d'aquest lliurament, manifestada conscientment o inconscient en la vida quotidiana, indica el grau de consistència d'una família com a grup social.

L'amor conjugal no és un dinamisme cec, amb manifestacions autònomes, sinó que vivifica l'estructura essencial del matrimoni i, per tant, de la família. **«Déu ha volgut servir-se de l'amor conjugal, per portar noves criatures al món i augmentar el cos de la seva Església»** [12]. La donació mútua dels esposos i el servei a la vida no

són lleis internes del matrimoni i la família independents de l'amor entre marit i muller. Sense ell no s'hauria dut a terme el lliurament recíproc i aquest, sense tal impuls d'amor, quedaria en un compromís pactat però incapaç de complir-se per manca de força vital. La donació recíproca dels esposos ha nascut amb un acte d'amor, però tal donació no es redueix a aquest acte d'amor constitutiu. Encara més, el lliurament conjugal reclama ser sostingut i vivificat contínuament per l'amor com a limfa vital.

L'amor conjugal, en suscitar com a principi vital el lliurament recíproc dels esposos, vivifica també tot el servei a la vida propi del matrimoni i de la vida conjugal. **«No hi ha amor humà net, franc i alegre en el matrimoni si no es viu aquesta virtut de la castedat, que respecta el misteri de la sexualitat i**

l'ordena a la fecunditat i al lliurament» [13].

Si bé la mútua entrega s'ordena per si mateixa al servei de la vida, és difícil que aquest servei sigui abundant si l'amor és feble i vacil·lant. Una llar on el servei a la vida —amb tot allò que comporta la seva transmissió, l'educació dels fills i la comunicació entre els membres— és florent, palesa que un amor fort i poderós vivifica tota l'estructura del mutu lliurament. La força de l'amor conjugal fa operatiu tot l'ésser del matrimoni, que és la mateixa comunió del marit i la muller al servei de la vida. Per contra, sense el dinamisme de l'amor tot l'organisme del matrimoni i la família s'anquilosa i paralitza.

L'existència del matrimoni no depèn de l'amor, en el sentit que la seva desaparició dissolgui la consistència del matrimoni. És cert que si manca

l'amor en el matrimoni s'adormen tant la vida com la seva activitat. De la mateixa manera que la vida de la llavor la fa germinar i ens dóna a conèixer l'estructura de la planta, i després com a limfa vivificant la fa créixer, florir i fruitar, així l'amor conjugal fa germinar el matrimoni com a institució amb la seva pròpia estructura específica. Ara bé, si aquest amor, com a principi vital, continua alimentant tal estructura, aquesta es desenvolupa en una comunió de vida entre els cònjuges i s'estén transmetent la vida als descendents.

És la vida del matrimoni i de la família, i no el seu ésser constitutiu, el que està implicat directament en la presència o absència de l'amor conjugal, el mateix que l'amor patern i matern pels fills. Sens dubte que la institució matrimonial sense amor conjugal és com un cadàver, el qual malgrat posseir tota l'estructura

física d'un ésser humà, no per això és un ésser viu. L'estructura del matrimoni i de la família té necessitat de l'amor com del seu esperit i de la seva vida; un esperit que pot sempre ressorgir, superant possibles crisis conjugals, encara que s'hagués adormit o perdut aparentment. Aquest amor és la resposta permanent, actual i viva, a aquesta exigència de lliurament total que és a la base del matrimoni.

L'amor conjugal, al seu torn, s'expressa fent-se evident mitjançant l'estructura, però aquesta no pot ser modificada segons la voluntat dels cònjuges. L'amor conjugal pot d'aquesta manera créixer i desenvolupar-se cap a la plenitud de la perfecció.

La vida íntima conjugal és una manifestació específica de la donació recíproca entre els esposos i la manera pròpia en què la "una caro" del marit i la muller mostra la seva

connatural ordenació a la transmissió de la vida. Com es pot veure, les mateixes lleis de l'estructura del matrimoni i de la família —el lliurament dels cònjuges i servei a la vida— constitueixen les coordenades estructurals de l'acte conjugal. Són els aspectes que l'Encíclica *Humanae Vitae* afirma com significats essencials i inseparables: unitiu i procreatiu.

Tanmateix, aquests aspectes essencials que componen l'ésser de l'acte conjugal han de ser vivificats per l'amor. Per la qual cosa, com recorda la Constitució pastoral *Gaudium et spes* parlant de la moralitat conjugal, cal recórrer a criteris objectius que mantenen en un context de veritable amor el sentit íntegre del lliurament mutu i de la procreació humana [14]. Amb paraules del fundador de l'Opus Dei, **«les relacions conjugals són dignes quan són una prova de veritable**

amor i, per tant, són obertes a la fecunditat, als fills» [15].

Són, per tant, dos dels criteris objectius de la moralitat conjugal, els quals, indicats pels Pares conciliars, han estat explícitament concretats per Pau VI en la resposta a la qüestió dels anovulatoris. Aquests significats unitiu i procreatiu de la vida conjugal, radicats en el mateix ésser del matrimoni, ajuden a entendre i diferenciar els aspectes de la vida matrimonial i familiar.

Aquests criteris fan incompatible l'anticoncepció, qualsevol que sigui la forma, amb la santedat en la vida conjugal; així mateix, exclouen radicalment tot tipus de procreació artificial, sigui heteròloga o homòloga. En efecte, mentre que qualsevol forma d'anticoncepció destrueix l'orientació natural del lliurament conjugal a la transmissió de la vida, la procreació artificial,

també l'homòloga, substitueix i, per tant, elimina d'aquest acte la mateixa donació conjugal. Ni en el cas d'un acte anticonceptiu pot parlar-se de veritable acte conjugal, per estar aquest privat voluntàriament d'un dels seus aspectes essencials; ni en el cas de la fecundació artificial la vida és fruit del recíproc lliurament dels esposos.

La santedat de la vida matrimonial mena als esposos a viure l'acte propi i específic dels cònjuges amb el mateix amor que els va portar al lliurament matrimonial. En aquest acte, «el marit i la muller són cridats a ratificar de manera responsable la recíproca entrega que han fet de si mateixos amb l'aliança matrimonial» [16]. Més encara, la comunió específica, mitjançant la qual arriben a ser "una sola carn"» pot expressar i perfeccionar de manera singular aquell amor conjugal que ha donat origen al matrimoni [17]. Fomentar

l'exercici de la intimitat conjugal, privant-lo positivament de la potencialitat procreativa, amb el pretext de no posar en perill la fidelitat conjugal, és cercar la solució de possibles mals amb remeis pal·liatius que, a més de no resoldre els problemes, els accentuen i els agreugen.

La santedat de la vida íntima conjugal assumeix la mateixa condició dels esposos i de la seva unió íntima en la carn, sabent respectar, en les lleis intrínseques de la relació física, el misteri transcendent de les persones com a col·laboradores del Déu de la vida. Santificar també el recíproc lliurament físic prova i expressa, en aquest acte d'amor, fins a quin grau la vida de relació dels esposos està impregnada de lliurament i d'obertura als fills.

Realitats humanes viscudes segons l'Esperit de Crist

Aquests comesos connatural al matrimoni i la família esdevenen obres de santedat per als esposos, els quals han estat enfortits pel sacrament del matrimoni. «El matrimoni està fet perquè els qui el contrauen es santifiquin en ell, i santifiquin a través d'ell: per això els cònjuges tenen una gràcia especial, que confereix el sacrament instituït per Jesucrist» [18].

El misteri de gràcia de la unió de Crist amb l'Església, del qual participen ara, afegeix una capacitat peculiar de testimoniar i plasmar a través d'aquests deures, propis de tots els esposos, la presència del Salvador en el món i l'autèntica naturalesa de l'Església en la història dels homes [19].

El sacrament del matrimoni, instituït per Crist —deia el beat Josepmaria

Escrivà— és «*signe sagrat que santifica, acció de Jesús, que envaeix l'ànima dels qui es casen i els invita a seguir-lo, transformant tota la vida matrimonial en una divina caminada en la terra*» [20].

Aquesta transformació de la vida conjugal i familiar per Crist és obra del seu Esperit, que actua en primer lloc per la caritat. La vida dels esposos i pares cristians i dels altres membres de la família revela el misteri d'amor de Déu entre els homes, en la mesura que les seves obres de relacions familiars i socials estan impregnades de les virtuts teologals: la fe, l'esperança, la caritat.

Tot allò que expressa la relació de lliurament recíproc dels esposos cristians es troba sota l'acció de la gràcia. Ara bé, en la mesura que cada un d'ells percep aquesta realitat, assumint-la de manera conscient

amb la docilitat que exigeix l'acció de l'Esperit Sant en les ànimes, creixen i participen més abundantment de la vida de Déu com a esposos i pares. La unitat vital existent entre la relació amb Déu i el lliurament conjugal a l'espòs o l'esposa comença a ser una realitat sòlida. Aquest mateix lliurament conjugal especifica el lliurament propi a cadascun dels altres membres de la família.

L'amor de Déu i l'amor del cònjuge recorren un mateix camí que manifesta, en un llenguatge humà comprensible a qualsevol persona, els tresors insondables del misteri de l'Encarnació.

Però, al mateix temps, és l'amor de Déu, fort com la mort [21], purifica, configura i eleva totes les expressions humanes de l'amor i del lliurament entre els esposos perquè siguin instruments que manifestin la donació de Crist a l'Església.

L'espiritualitat conjugal no es constitueix des de l'exterior amb la multiplicació dels actes de pietat, amb la simple imitació de capteniments exemplars. La pietat i la imitació de les virtuts sens dubte nodreixen la santedat dels esposos quan els mena a viure més plenament el sentit sacramental de la seva unió. **«Els casats són cridats a santificar el matrimoni i a santificar-se en aquesta unió; per això cometrien un greu error si edificuessin la seva conducta espiritual al marge de la llar»** [22].

L'espiritualitat conjugal cristiana té el seu propi fonament en el misteri del lliurament fecund de Crist a l'Església, de la qual els esposos cristians participen mitjançant el sacrament del matrimoni. Aquesta participació constitueix un principi dinàmic, que, obrant per mitjà de les virtuts de la fe, l'esperança i la caritat, converteix la pròpia llar en

cèl·lula fonamental i vivificant del Regne de Déu en Crist: l'església domèstica.

Quan en la família hom viu en coherència amb aquest misteri participat, els fills neixen com el fruit concret del lliurament dels esposos: expressions de la carn, fruits de l'esperit. El mateix que la fidelitat, també el servei a la vida, propi del lliurament conjugal, es viu no en l'agitació i la inquietud de la carn, sinó amb la força unificadora de l'esperit.

El servei a la vida, ja sigui la procreació, el creixement i l'alimentació, l'educació i la formació, no pot sinó reforçar el do mutu dels esposos. Un equilibri precari en el servei a la vida, que no comporti el creixement en la comunió dels esposos, manifesta un lliurament ja feble o malalt des del moment del compromís matrimonial

o que s'ha esguerdat i debilitat a causa d'una vida incoherent. No hi ha un lliurament conjugal que no comporti una major exigència de servei a la vida, així com no es dóna un radical afany de transmetre la vida i servir-la que no porti a concretar i millorar el lliurament dels esposos.

El treball, la convivència, la relació quotidiana en les activitats, constitueixen la trama de l'exercici de les virtuts que amaren la vida domèstica. La constància en tirar endavant les pròpies ocupacions, la serenitat i afabilitat en el tracte amb els altres, la sinceritat per reconèixer els propis errors, la capacitat de comprendre i perdonar, la fortalesa per corregir els defectes personals, la paciència amb un mateix i amb els altres, l'optimisme per ajudar a superar-se... són virtuts que, recolzant-se en la fe, l'esperança i la caritat, tradueixen en vida de fills de

Déu el quotidià transcórrer de la vida familiar.

Així s'expressa el beat Josepmaria:
***«La vida familiar, les relaciona
conjugals, la cura i l'educació dels
fills, l'esforç per fer avançar
econòmicament la família i per
assegurar-la i millorar-la, el
tracte amb les altres persones que
constitueixen la comunitat social,
tot això són situacions humanes i
corrents que els esposos cristians
han de sobrenaturalitzar»*** [23].

Unió conjugal generosa i fecunda

La santedat matrimonial requereix, per tant, viure en l'esperit del Misteri Pasqual —Passió, Mort i Resurrecció de Crist— una manifestació específica de la vida dels esposos: la relació íntima entre marit i muller. Aquesta posseeix indubtablement una forta influència i repercussió sobre la santedat dels altres components de la família, en tant

que apareix com la clau de l'arc de la coherència de vida pròpia dels esposos .

Certament tota la comunicació de paraules i obres entre els cònjuges pot expressar la seva recíproca entrega i la positiva acció al servei de la vida: un somriure, la mirada, una gentilesa, una paraula, un gest, un servei... Ara bé, la unió íntima de la carn com a expressió de la comunió de les persones és singular i específica.

Aquesta unió actualitza en el temps la veritat de l'aliança conjugal estipulada amb la donació recíproca de les persones del marit i la muller. Per tant, aquest do requereix el compliment en plenitud com a unió única, exclusiva i per sempre. No admet que li falti cap de les propietats naturals del pacte matrimonial. La sola sospita d'això impediria que hi hagués una

veritable comunicació íntima,
despullant-la de la condició
específica de comunió de persones.

La santedat esponsal implica, per tant, viure la veritat d'aquesta unió amb la generositat i la coherència del lliurament que tal comunió s'actualitza. L'expressió del recíproc lliurament conjugal, a més de reclamar la coherència, la promou, ja que constitueix una crida a viure'n les exigències. La sinceritat del lliurament quotidià prepara i disposa a viure aquesta expressió específica de veritable do recíproc, i aquest, alhora, pot ajudar a expressar-la en els variats i diversos aspectes de la vida.

Per tant, la santedat cristiana dels esposos requereix viure segons l'Esperit la realitat plena del lliurament. El misteri del lliurament de Crist a l'Església —fins a la mort, i mort de creu—, del qual els esposos

cristians participen en virtut del matrimoni, ha d'amarar aquesta comunió de les persones amb la llei del lliurament més que la de la possessió. Aquesta unió és sempre fecunda i, generalment, s'expressa també amb els fruits de la procreació. La generació humana exigeix la comunió dels progenitors en una sola carn com a manifestació de la comunió existent entre les seves persones. Per això, els aspectes unitiu i procreatiu són elements inseparables d'un mateix valor moral. Per aquest motiu, per viure una procreació responsable, necessària per a la santedat dels esposos, és indispensable la responsabilitat en l'esmentada comunió.

Les facultats superiors de l'home no posseeixen un domini directe, ple i absolut sobre la procreació, com tampoc sobre les altres funcions biològiques de l'home. D'elles

depenen certament els actes de la relació íntima, necessaris per a la transmissió de la vida. Ara bé, la connexió entre els actes conjugals i la transmissió de la vida té les seves pròpies lleis, no sotmeses al domini de la voluntat. Per tant, parlar de procreació responsable implica directa i pròpiament la responsabilitat en la comunicació íntima conjugal. Només indirectament i immediata pot ser relativa a la facultat de transmetre la vida.

La responsabilitat s'exerceix, o deixa de exercitar-se, en els actes que depenen de la voluntat; de la qual cosa es deriva que els efectes consegüents són responsables o irresponsables. No es pot proposar com a responsable la voluntat de no procrear sense que aquesta mateixa voluntat determini una actitud coherent en les relacions conjugals. En definitiva, hom no pot ser

irresponsable en les relacions íntimes i pretendre ser responsable en la transmissió de la vida.

Això comporta per a la santedat conjugal que l'Esperit de Crist penetri les relacions íntimes dels esposos, els quals assumeixen conscientment i responsable la pròpia índole de transmissors de la vida. No és suficient per part dels esposos el respecte de la vida que aquests actes poden eventualment suscitar; la santedat matrimonial implica una disposició positiva respecte de la vida que tal unió voluntària i conscient pot procrear.

Només quan hi ha motius seriosos que farien irresponsable suscitar una nova procreació, es justifica el recurs a relacions naturalment infecundes. Tal continència periòdica, en si mateixa lícita, requerirà, però, que els esposos assumeixin de manera responsable l'eventualitat que la

relació pugui ser fecunda. Aquesta natural incertesa relativa als actes conjugals i la fecunditat, exigirà dels esposos, en algunes circumstàncies, una abstenció proporcionada amb la gravetat dels motius que desaconsellen la transmissió de la vida, i fins i tot l'absoluta abstinència, quan la possible procreació, que segueix sent voluntària *in causa*, pogués comprometre un bé tan gran com la vida de l'esposa.

Com s'adverteix amb claredat, les exigències de la vida conjugal no es poden viure sense un grau d'amor i despreniment d'un mateix tals que transcendeixen tota força humana i reclamen l'auxili diví. En efecte, no existeix en l'ordre natural un acte de més amor i despreniment que el contingut i implicat en la donació matrimonial. Tot això porta al Sant Pare a demanar: «Per ventura es pot imaginar l'amor humà sense l'Espòs i

sense l'amor amb què Ell ha estimat primer fins a l'extrem?». A tal pregunta, respon així: «Només si participen en aquest amor i en aquest "gran misteri", els esposos poden estimar "fins a l'extrem", o es fan partícips d'ell, o bé no coneixen veritablement el que és l'amor i la radicalitat de les seves exigències» [24].

Exercici de les virtuts cristianes

Per als esposos cristians, el matrimoni i, concretament, els aspectes del lliurament conjugal i de la transmissió de la vida, constitueixen l'àmbit específic de la santedat, és a dir, el lloc propi de l'exercici de totes les virtuts, principalment les teologals. ***«Per santificar cada jornada, cal exercitar moltes virtuts cristianes: les teologals primer de tot i, després, totes les altres: la prudència, la lleialtat, la***

sinceritat, la humilitat, el treball, l'alegria...[25]. La fe els ajudarà a descobrir el misteri del que participen en detalls, exigències, penes i alegries de la vida quotidiana. «En efecte —subratlla la *Familiaris consortio*—, en la fe els esposos poden descobrir i admirar amb joiosa gratitud, a quina dignitat ha volgut Déu elevar el matrimoni i la família, constituint-los com a signe i lloc de l'aliança d'amor entre Déu i els homes, entre Jesucrist i l'Església» [26].

Aquesta mateixa fe farà percebre als esposos en la seva vida, en els moments i circumstàncies de dolor i sofriment, el misteri del lliurament redemptor de Crist pels homes: «Dins i a través dels esdeveniments, els problemes, les dificultats, els fets de l'existència de tots els dies, Déu ve a ells revelant i proposant les "exigències" concretes de la seva participació en l'amor de Crist per

l'Església» [27]. La mateixa fe cristiana projectarà llum abundant sobre el responsable lliurament íntim com expressió concreta de l'amor de Crist per cada un d'ells a través de l'altre, també en el goig sensible i espiritual que es deriva d'aquest lliurament. Serà també un far resplendent per als esposos cristians en la tasca de la procreació i educació de noves vides, en quant partícips del poder creador de Déu i de l'acció redemptora de Crist en l'Església.

Complir amb plenitud el projecte de la donació personal implícit en el matrimoni, i del lliurament dels pares als fills a través de la procreació i l'educació, és una comesa que supera les soles forces naturals. La virtut de l'esperança confereix als cristians la seguretat que Aquell que els ha cridat a la vocació d'esposos i pares, no cessarà d'assistir-los amb la seva gràcia, per

tornar fecunda i eficaç la seva resposta a les exigències concretes de la vocació.

La fe, que il·lumina el misteri de la creu fecunda, del qual participen, els condueix així mateix a viure, en l'esperança, la coherència desitjada i no sempre realitzada en totes i cadascuna de les manifestacions quotidianes. La certesa que els últims temps han començat, però no estan consumats encara, els fa anhelar i suplicar la gràcia, i agrair amb fruits madurs, sempre desitjosos de ser revestits de la presència de l'Espòs, que confirmi definitivament en ells la fidelitat a l'Esposa.

Les virtuts teologals i, especialment la caritat, perfeccionen l'ésser humà en les seves exigències naturals. Així l'home, que no pot «trobar-se plenament a si mateix sinó en el sincer do de si» [28], rep en l'amor participat de Crist la força primordial

per a la pròpia realització. «L'amor fa que l'home es realitzi mitjançant el lliurament sincer de si mateix.

Estimar significa donar i rebre el que no es pot comprar ni vendre, sinó només regalar lliurement i

recíproca» [29]. La caritat

participada, en el cas dels esposos cristians, és aquest amor sponsal, arrel última del Misteri Pasqual: la

unió de Crist amb l'Església. **«Així, en cada família autènticament cristiana es reproduceix d'alguna manera el misteri de l'Església, escollida per Déu i enviada com a guia del món»** [30].

La família és incorporada a l'Església respectant, més encara, confirmant i elevat a acció de l'Església el que constituïa la missió pròpia de tal comunitat natural. «Si la família cristiana és una comunitat els vincles de la qual han estat renovats per Crist mitjançant la fe i els sagraments, la seva participació a la

missió de l'Església s'ha de fer segons una modalitat comunitària: per tant, el marit i la muller han de viure el propi servei a l'Església i al món com a parella, i els fills i els pares com a família» [31].

Per aquest motiu, la missió de la família en l'Església no és la suma de les missions dels membres que la componen. L'Exhortació pastoral *Familiaris consortio* explica que «la família cristiana és cridada a prendre part viva i responsable en la missió de l'Església d'una manera pròpia i original, és a dir, posant-se ella mateixa al servei de l'Església i de la societat en el seu ésser i la seva acció, com a una íntima comunitat de vida i d'amor» [32].

El matrimoni i la família, gràcies al seu contingut fonamental del do de si al cònjuge i als fills, són una expressió primària i prototípica de tot vincle social [33]; quan a més són

vivificats per l'amor de Crist, esdevenen església domèstica, és a dir, cèl·lula bàsica del Regne de Crist entre els homes: signe participat de la comunió i amor fecund entre Crist i l'Església [34]. La família «com a "església domèstica", és l'esposa de Crist. L'Església universal, i dins d'ella cada Església particular, es manifesta més immediatament com a esposa de Crist a "l'església domèstica" i en l'amor que es viu en ella: amor conjugal, amor patern i matern, amor d'una comunitat de persones i de generacions» [35].

Sacerdoci comú: l'ofrena de la pròpia existència

«Tots, pel Baptisme, hem estat constituïts sacerdots de la nostra pròpia existència, a fi d'oferir sacrificis espirituals, agradables a Déu, per Jesucrist, per dur a terme cadascuna de les nostres accions en esperit d'obediència a la

voluntat de Déu, perpetuant així la missió del Déu-Home» [36].

Tot batejat ha de viure el propi sacerdocí convertint la seva existència en un culte agradable a Déu Pare. «I com del sagrament deriven per als cònjuges el do i l'obligació de viure quotidianament la santificació rebuda, així d'aquest mateix sagrament descendeixen la gràcia i el deure moral de transformar tota la seva vida en un continu sacrifici espiritual» [37].

Existeix per tant una característica específica del sacerdocí comú dels esposos cristians: la manera peculiar de fer de la seva existència una ofrena espiritual. El sagrament del matrimoni ha transformat en unitat social aquella identificació amb Crist prèviament adquirida per cada un en el Baptisme. Per tant, l'ofrena de la pròpia existència té per a ells una dimensió social específica: la unitat

conjugal. El sacerdoci comú del marit i de la muller adquireix una dimensió familiar. D'ara en endavant, cada un d'ells no podrà viure l'ofrena de la seva existència sinó com a marit i com a muller , i per tant com a pare o mare, almenys potencialment.

En altres termes, els cònjuges cristians no poden viure l'ofrena de les pròpies vides més que en l'exercici de la missió d'esposos i pares, pròpia de la seva identitat dins del Poble de Déu. Les virtuts humanes i cristianes els faran viure la concreta voluntat de Déu en totes les activitats i deures propis, i descobrir-hi la resposta de lliurament com a ofrena grata a Déu per Jesucrist.

Tota la vida és, per tant, exercici d'aquest sacerdoci, i tota la vida estarà plena pel lliurament al cònjuge i als fills; aquesta és la seva

manera peculiar i eficaç de construir la ciutat dels homes i la ciutat de Déu. Qualsevol altra activitat o ocupació, treball, descans, vida de pietat i de relació social, es troba en estreta unió amb la comesa fonamental que Déu ha establert com a centre de la seva vida.

L'Eucaristia adquireix per als esposos, en aquesta perspectiva de l'ofrena de la pròpia existència, no només la funció d'arrel de la qual neix el propi sacerdocí, sinó a més de consumació del misteri del lliurament fecund del qual hi participen. El misteri eucarístic potencia tota la seva entrega d'esposos, i d'ells mateixos als fills, amb el dinamisme de totalitat del lliurament de Crist al Pare.

L'Eucaristia, per als que, gràcies a la seva unió, són signe i representació del lliurament de Crist a l'Església, mou a una especial urgència de realitzar en el món —avui i ara—

l'amor de Déu als homes revelat en la mort de Crist. «En efecte, totes les seves obres —afirma a propòsit dels laics la Constitució sobre l'Església del Concili Vaticà II—, les seves oracions i iniciatives apostòliques, la vida conjugal i familiar, el treball de cada dia, el descans espiritual i corporal, si es compleixen en l'Esperit, i fins i tot les molèsties de la vida si són suportades amb paciència, esdevenen sacrificis espirituals agradables a Déu per Jesucrist (cf. 1 *Pet* 2, 5), els quals són piadosament oferts al Pare en la celebració de l'Eucaristia juntament amb l'ofrena del Cos del Senyor» [38].

Revelar, amb la peculiaritat dels esposos i pares cristians, el misteri de l'amor és contribuir a la seva glorificació. Donar glòria a Déu, com a fi propi de l'home en aquesta terra, està estretament lligat a la santedat i perfecció així com a la mateixa felicitat humana de les famílies.

«Però que no oblidin —recordava als esposos el fundador de l'Opus Dei — que el secret de la felicitat conjugal s'esdevé en les coses quotidianes, no en somnis. Està a trobar l'alegria amagada que dóna l'arribada a la llar; en el tracte tendre amb els fills; en el treball de cada dia, en el qual col·labora la família entera; en el bon humor davant les dificultats, que cal afrontar amb esportivitat» [39].

En el cas dels esposos, la santedat, i per tant la glòria de Déu, es construeix secundant en la vida quotidiana, de manera conscient i voluntària, els deures centrals que especifiquen la vocació com a lliurament conjugal al servei de la vida.

Qualsevol altra orientació dirigida a donar glòria a Déu que prescindís d'aquestes coordenades bàsiques de

la santedat conjugal seria una desviació per als esposos. La manera pròpia i específica de la santedat dels esposos consisteix a reproduir en la pròpia vida el misteri del qual participen en virtut del sagrament: un misteri de lliurament fecund. Aquest és el camí de la seva perfecció cristiana i de la glòria de Déu reflectida en les seves vides. Testimonis de l'amor de Crist a la Creu: lliurament fecund.

Amb paraules de sant Pau, el Papa suplica per la santedat dels esposos i de les famílies: «Doblego els genolls davant el Pare del qual pren nom tota paternitat i maternitat "perquè us concedeixi... consolidi amb la força del seu Esperit allò que sou en el vostre interior" (*Ef* 3, 16)» [40].

Francisco Gil Hellín

Secretari del Consell Pontifici per a la Família

[1] Joan Pau II, Exhort. Apost.
Familiaris consortio, 22-XI-1981, n.
56.

[2] Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa*, n. 22.

[3] «L'autèntic sentit cristià, que professa la resurrecció de tota carn, s'ha encarat sempre, com és lògic, amb la desencarnació, sense por de ser titllat de materialisme» (IDEM, *Converses*, n. 115).

[4] Cfr. *Camí* n. 27; *Converses* n. 45, 91, 93.

[5] *Converses*, n. 91.

[6] Joan Pau II, Exhort. apost.
Familiaris consortio, 22-XI-1987, n.
17.

[7] Concili Vaticà II, Const. past.
Gaudium et spes, n. 12.

[8] Cfr. P. Adnès, *El matrimonio*, Herder, Barcelona, 1972, 2a ed., p. 28.

[9] Joan Pau II, Carta a les famílies *Gratissimam sani*, 2-II-1994, n. 11.

[10] Ibid. n. 12.

[11] Ibid.

[12] Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa*, n. 24

[13] Ibid., N. 25.

[14] Cfr. Concili Vaticà II, Const. past. *Gaudium et spes*, n. 51.

[15] Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa*, n. 25.

[16] Joan Pau II, Carta a les famílies *Gratissimam sani*, 2-II-1994, n. 12.

[17] Cfr. Concili Vaticà II, Const. past. *Gaudium et spes*, n. 51.

[18] Josepmaria Escrivà, *Converses*, n. 91.

[19] Cfr. Concili Vaticà II, Const. past. *Gaudium et spes*, n. 48.

[20] Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa*, n. 23.

[21] Cfr. *Cant* 8, 6.

[22] Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa*, n. 23.

[23] Ibid.

[24] Joan Pau II, Carta a les famílies *Gratissimam sani*, 2-II-1994, n. 19.

[25] Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa*, n. 23

[26] Joan Pau II, Exhort. apost. *Familiaris consortio*, 22-XI-1981, n. 51.

[27] Ibid.

[28] Concili Vaticà II, Const. past.
Gaudium et spes, n. 24.

[29] Joan Pau II, Carta a les famílies
Gratissimam sani, 2-II-1994, n. 11.

[30] Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa*, n. 30

[31] Joan Pau II, Exhort. apost.
Familiaris consortio, 21-XI-1981, n. 50

[32] Ibid.

[33] Cfr. Concili Vaticà II, Const. past.
Gaudium et spes, n. 12.

[34] Cfr. Const. dogmàtica. *Lumen gentium*, n. 11.

[35] Joan Pau II, Carta a les famílies
Gratissimam sani, 2-II-1994, n. 19.

[36] Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa*, n. 96.

[37] Joan Pau II, Exhort. apost.
Familiaris consortio, 21-XI-1981, n. 56

[38] Concili Vaticà II, Const.
dogmàtica. *Lumen gentium*, n. 34.

[39] Josepmaria Escrivà, *Converses*,
n. 91.

[40] Joan Pau II, Carta a les famílies
Gratissimam sani, 2-II-1994, n. 23.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/la-vida-
familiar-cami-de-santedat/](https://dev.opusdei.org/ca/article/la-vida-familiar-cami-de-santedat/) (07/08/2025)